

Filmploeg in Gaastmeer.

Eind 2023 kregen wij, van Oer de Gaastmar, een mail dat er een filmploeg in Gaastmeer wilde komen filmen. Wat was de bedoeling:

Onno Blom is bezig met een onderzoek naar het oorlogsverleden van zijn opa Jan Blom en wil daar een boek over schrijven. Onno Blom is geen onbekende voor ons, hij heeft nl. in september 2020 samen met zijn vader en Folkert Schukken al eens een bezoek aan ons en Gaastmeer gebracht.

Wat was nu de connectie van Blom met Gaastmeer?

Jan Blom werd geboren in 1908 in Den Haag. Het gezin waarin hij opgroeide sloot zich in de oorlog aan bij de NSB. Jan kon zich daar niet mee verenigen en dook onder in Friesland waar hij zich aan sloot bij het verzet. In Den Haag was hij bevriend met Phillip Pander. Deze Phillip Pander werd in het najaar van 1944 aangezocht om operatieleider van de NBS (Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten) in Friesland te worden. Hij had als reserve kapitein van de infanterie tijdens de mobilisatie besloten om na de inval van de Duitse bezetter in verzet te gaan tegen de overheersing.

Matthijs Westra, actief als verzetsleider in Gaastmeer, kreeg in december 1944 het verzoek om twee illegaal werkers onder te brengen in Gaastmeer. Zij moesten wel de beschikking hebben over een telefoonlijn. Het ging om Phillip Pander en zijn adjudant Folkert Wierda. Matthijs Westra vond onderdak voor de mannen bij zijn buurman Johannes Haanstra (hij woonde met zijn vrouw op de Munkedijk 8). Er werd een geheim telefoonlijntje afgetapt van het huis van Westra.

Pander en Wierda hielden zich bezig met de wapendroppings en de distributie van de wapens. Zij hielden hier een administratie van bij en hadden veel contacten. Matthijs Westra schrijft, na de oorlog, in een verslag, dat de beide mannen het geweldig druk hadden. Ze zaten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat dik in het werk.

Begin februari 1945 deelde Pander mee, dat zij zouden gaan verhuizen. Ze verbleven vaak niet lang op een zelfde plek. Ondanks dat het hem heel goed beviel in het dorp, het was er immers zo rustig, werd er besloten om te vertrekken naar Tjerkwerd. Daar konden ze intrekken bij Schukken, de smid van het dorp.

Matthijs Westra moest de bagage naar Tjerkwerd brengen en volgens het verslag van Westra was dat niet niks. Hij had een boer bereid gevonden om dit, met paard en wagen samen met hem te doen. Het was een moeilijke opdracht, de wagen stond nl. vol met koffers, archiefstukken, documenten en een geheime zender. Pander en Wierda gingen op de fiets vooruit. In Oudega kwamen Westra en zijn hulp een patrouille Duitsers tegen maar gelukkig konden zonder controle verder gaan. In Tjerkwerd aangekomen viel het beide mannen wel op dat er veel Duitsers in het dorp waren. Pander bleek dit geen probleem te vinden. Nadat de mannen afscheid hadden genomen keerden Westra weer terug naar Gaastmeer. De volgende dag kreeg hij een telefoontje dat Pander en Wierda nog diezelfde avond door de Duitsers waren opgepakt en daarbij de hele administratie. Een grote slag voor het verzet in Friesland en met name de Zuid West hoek. Er is nog een poging gedaan om de beide mannen te bevrijden maar dat is niet gelukt. Op 10 april 1945, een aantal dagen voor de bevrijding van Nederland, zijn Phillip Pander en Folkert Wierda gefusilleerd bij de IJsselbrug te Zwolle. 27 april werd het lichaam van Pander gevonden en door zijn vriend Jan Blom geïdentificeerd.

En waarom nu filmen in Gaastmeer?

Het boek wat Onno Blom schrijft is inmiddels klaar en er is besloten om er een documentaire over te maken. De plekken waar zijn opa verbleef komen in deze documentaire voor. Er wordt een uitstapje naar Gaastmeer gemaakt omdat Jan Blom goed bevriend was met Phillip Pander en deze een aantal weken in Gaastmeer verbleef.

16 januari kwam de filmploeg naar Gaastmeer.

Waling Westra, een kleinzoon van Matthijs Westra, werd ook uitgenodigd. Bij het huis (Munkedijk 6) waar familie Westra gewoond heeft vonden de opnames plaats. Onno en Waling zijn daar in gesprek oa. over de verblijfplaats van Pander en Wierda en over het illegale werk van Matthijs Westra en zijn rol daarin.

Verder werden er nog prachtige opnames van de omgeving van het dorp gemaakt. Het was die dag namelijk een winterse dag en de straten en landerijen waren bedekt met een laagje sneeuw.

Aan het eind van de ochtend mochten we gebruik maken van het dorpshuis waar we onder het genot van een kop soep en een lunchpakket nog even konden napraten.

De documentaire heet 'In de ban van goed en fout' en wordt uitgezonden op televisie NPO 2; 30 april, 1, 2 en 3 mei 2024. (het is niet bekend op welke dag Gaastmeer aan de orde komt)

Nu maar afwachten wat er van ons mooie dorp in voor komt.

Wurkgroep Oer de Gaastmar.